

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tal-25 ta' Frar, 2010

Appell Civili Numru. 362/2006/2

F. Advertising Limited (C27689)

vs.

Francis u Antonia konjugi Grixti.

II-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ir-rikors tal-Appell ghar-ritrattazzjoni tal-konvenuti Francis (ID 411950M) u Antonia (ID 78645M) konjugi Grixti datat 27 ta' Frar 2009 a fol. 1 tal-process fejn esponew:-

Illi b'rikors fl-ismijiet premessi prezentat fil-Qorti tal-Magistrati (Malta) fl-20 ta' Novembru 2006, is-socjeta` attrici talbet lil dik il-Qorti sabiex jghidu ghaliex m'ghandhomx ikunu kkundannati li jhallsu lis-socjeta` attrici s-somma ta' hamest elef Lira Maltin, (Lm5,000),

rappresentanti ammont li huwa dovut minnhom ghal servizzi ta' reklamar debitament rezi fuq inkarigu tagħhom *ai termini* ta' skrittura privata ffirmata minnhom datata 4 ta' April tas-sena 2006, annessa u mmarkata Dok "A"; Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-mandat ta' sekwestru kawtelatorju prezentat kontestwalment ma' dak l-avviz, u bl-imghaxijiet legali kontra l-konvenuti li gew ngunti għas-subizzjoni.

Illi l-esponenti eccepew illi t-talba attrici hija nfondata *stante* li:

- a) L-iskrittura privata datata 4 ta' April tas-sena 2006 hija nulla u kwindi bla ebda effett legali *stante* li tali ftehim jikkwalifika bhala "*doorstep contract*" kif definit fil-**Kap. 317 tal-Ligijiet ta' Malta** u bhala tali, l-imsemmi ftehim huwa nieqes u difettuz f'diversi elementi essenzjali li skont l-istess **Kap. 317** kienu mehtiega '*ad validitatem*';
- b) Sussidjarjament u bla pregudizzju l-istess ftehim huwa null u bla effett *stante* li jikkontempla *causa illecita*, u cioe' uzura;
- c) Sussidjarjament u bla pregudizzju wkoll, is-socjeta` rikorrenti kienet inadempjenti fis-servizzi li kellha tirrendi lill-konvenuti sabiex tkun tista' tkun intitolata għas-somma pretiza;
- d) Sussidjarjament u bla pregudizzju, is-somma pretiza ta' hamest elef Lira Maltin, (Lm5,000), giet kalkolata arbitrarjament mis-socjeta` rikorrenti fuq il-prezz ta' offerta ta' bejgh għas-somma ta' Lm195,000 mentri effettivament il-fond gie promess in trasferiment għas-somma ta' Lm155,000;
- e) Sussidjarjament u bla pregudizzju, is-somma pretiza hija fi kwalunkwe kaz eccessiva għas-servizzi resi.

Illi b'sentenza mogħtija fil-25 ta' Marzu 2008, il-Qorti tal-Magistrati (Malta) iddeċidiet il-kawza billi laqghet it-talbiet tas-socjeta` attrici u konsegwentement iddikjarat li l-konvenuti Francis u Antonia konjugi Grixti kienu debituri

lejn is-socjeta` attrici F. Advertising Limited fl-ammont ta' hamest elef Lira Maltin, (Lm5,000), ekwivalenti ghal hdax-il elf, sitt mijha u sitta u erbghin ewro u disghin centezmu, (€11,646.90); bl-ispejjez kollha u bl-imghaxijiet dovuti kontra l-konvenuti.

Illi l-esponenti nterponew appell minn din is-sentenza.

Illi din l-Onorabbi Qorti, b'sentenza mogtija fit-28 ta' Novembru 2008 cahdet l-appell interpost u kkonfermat is-sentenza appellata bl-ispejjes taz-zewg istanzi kontra l-konvenuti, cioe` r-rikorrenti odjerni ritrattandi, wara li kkunsidrat:

"L-ewwel Qorti ddeterminat, fuq il-gudizzju tagħha tal-provi, illi l-kwalifikazzjoni guridika tar-rapport bejn il-kontendenti ma kinetx toħrog mill-Kapitolu 317. Ghall-istess konkluzjoni tasal is-socjeta` attrici appellata fir-risposta tal-appell tagħha. Mhux l-istess jagħmlu l-konvenuti appellanti in kwantu anke f'din is-sede huma jkomplu jinsistu, fuq l-interpretazzjoni tagħhom ta' dan l-istess rapport, illi l-materja kienet regolata mid-disposizzjonijiet relevanti tal-Kapitolu imsemmi, bir-rizultat illi, dejjem skont il-fehma tal-istess appellanti, il-kuntratt stipulat kellu jitqies null ghax bi ksur tal-artikoli 4, 5, 7 u 8 tieghu;

Ir-riflessjonijiet generali li tagħmel din il-Qorti tal-ligi specjali promulgata bil-Kapitolu 317 huma s-segwenti:-

(1) *L-Att huwa wieħed limitativ għar-regolamentazzjoni ta' provediment jew fornitura ta' kull tip ta' oggetti jew ta' servizzi magħmula minn persuna, appositament licenzjata, permezz ta' kuntratt "fuq l-ghatba tal-bieb", ossija, kif alternattivament magħrufa, bhala "offerta fuori sede", jew "extra-murali", jew "vendita a domicilio";*

(2) *Din l-istess regolamentazzjoni jidher li kienet hekk principalment intiza mil-legislatur biex tittutela u tipprotegi lill-konsumatur billi fil-kazijiet precitati toffrlu l-possibbiltà` li, wara debita riflessjoni fuq il-konkluzjoni tal-affari għal liema ssottoskriva, hu jkun jista' għal perijodu ta' zmien,*

jirretrocedi mill-kuntratt u jxolji l-obbligi tieghu li minn dak il-kuntratt idderivaw;

(3) *Il-koncessjoni ta' din il-jus poenitendi huwa proprjament mahsub biex jovvja ghall-perikolu ta' operazzjoni "aggressiva" jew "sorprendenti" mill-bejjiegh, anke jekk mhux necessarjament illecita jew ingannevoli;*

(4) *Naturalment, din il-karatteristika evidenti tal-ligi hi intiza biex tkopri "la sorpresa con cui l'offerta viene fatta al risparmiatore che e raggiunto dalle sollecitazioni senza essersi mosso spontaneamente per cercarla" (**F. Piga - A. M. Segni**, voce "**Societa' e borsa**", in "**Enciclopedia del diritto**", Vol. XLII, Ed. 1990, pagna 1151), u mhux ukoll ghal kaz fejn il-kontrattazzjoni tkun dovuta ghall-inizzjattiva tal-konsumatur innifsu. Din l-ahhar prospettiva hi, anzi, eskuza mill-portata tal-Att. Ara **artikolu 3 (a) tal-Kapitolo 317;***

Applikat dan li nghad ghal fattispeci tal-kaz in ezami din il-Qorti ma ssibx li tista' ssostni l-eccezzjoni tal-appellanti riferibilment ghall-applikabbilta` tal-Att imsemmi. L-atti probatorji juru li kienu l-appellanti nfushom li rricerkaw l-assistenza tas-socjeta` attrici ghar-reklamar tal-bejgh tal-fond taghhom. Kienet din l-inizjattiva esklussiva taghhom li wasslet ghall-konkluzoni tal-kuntratt ta' bejniethom. Il-fatt li dan l-istess kuntratt gie kompletat u ffirmat mill-kontraenti fid-dar tal-appellanti hi xi haga merament incidental, dovuta wkoll ghall-fatt illi, kif spiegat mix-xhud Edward Baldacchino (fol. 38), "wiehed irid jara l-proprijeta`".

*Agguntivament, wiehed ma jridx lanqas jinsa illi "kuntratti li jirrigwardaw il-proprieta` mmobbli jew drittijiet relativi" [**artikolu 3 (d)**] huma wkoll eskluzi mill-isfera ta' applikazzjoni taht il-ligi partikolari. Fic-cirkustanzi, ma jidhirx li kienet zbaljata l-ewwel Qorti li ma kkunsidratx il-kontrattazzjoni bhala wahda maghmula fuq l-ghatba tal-bieb. L-ewwel aggravju qiegħed, għaldaqstant, jigi dikjarat insostenibbli;*

In vista ta' din il-konkluzjoni, il-kuntratt bejn il-partijiet għandu jibqa' wieħed regolat mid-dixxiplina kodicistika taht il-Kapitolo 16. Li jfisser, fit-termini tal-artikolu 1132 tal-Kodici Civili, illi s-socjeta` attrici appellata kellha, b'dover, tadempixxi l-obbligazzjonijiet kontrattwali tagħha bid-diligenza tal-missier tajjeb tal-familja;

Fil-kaz partikolari kien mistenni mis-socjeta` attrici illi din id-diligenza tittraduci konkretament ruħha f'attività` li tippromwovi, b'reklamar promozzjoni u pubblicistiku, l-opportunita` tal-akkwist tal-proprjeta` immobbli tal-appellanti skont il-karatteristici intrinsici tagħha. Tali attività` kienet tintegra fiha l-prestazzjonijiet dedotti fil-kuntratt ta' ftehim tal-4 ta' April, 2006 (fol. 119). Ma jidherx, ghall-anqas mix-xhieda ta' Vincent Baldacchino (fol. 14), u sa certu punt mid-deposizzjoni tal-appellant Francis Grixti (fol. 43), illi dawn il-prestazzjonijiet - reklamar fil-magazine "Owners Best", u promozzjoni permezz tal-website tal-kumpanija u tat-televizjoni - ma sarux, anke jekk hu ssuggerit mit-testimonjanza tal-appellanti illi dawn x'aktarx saru saltwarjament. Fil-kumpless, fuq il-valutazzjoni tagħha tal-provi, din il-Qorti hi sodisfatta illi s-socjeta` attrici appellata wettqet il-kompli tagħha rizultanti mir-rapport kontrattwali u skont ir-rwol assunt minnha. Mhux allura accettabbli l-kritika tal-appellanti ta' inadempiment fis-socjeta` attrici appellata. Anke allura t-tieni aggravju qed jigi respint;

Fuq l-ahhar motiv ta' aggravju sottomess in via sussidjarja, din il-Qorti ftit għandha x'tikkummenta. Il-kuntratt ta' ftehim jipprovd iċċi għalli għad-diskurri kienet minn-hu. Dan fit-termini fl-istess kuntratt preskritt. Hi disposizzjoni espressa tal-Kodici Civili fl-artikolu 992 (1), illi l-kuntratt hu ligi għall-partijiet kontraenti. Jinzel minn dan il-karatru enfatiku tal-artikolu tal-ligi illi l-partijiet kienu tenuti jirrispettaw ittermini u l-kondizzjonijiet tal-kuntratt, anke ghaliex "pacta sunt servanda", u l-kuntratt ma setax jimmodifika ruhu bil-volonta" unilaterali ta' xi parti. La s-somma f'din il-kawza kienet wahda prefissa u maqbula, mhux il-kompli ta' din

il-Qorti li tikkwerela l-mod kif din giet ikkalkolata. Anke dan l-ahhar ilment qed jigi rigettat."

Illi l-esponenti qeghdin jitolbu r-ritrattazzjoni tal-kawza fl-ismijiet premessi deciza minn din il-Qorti bis-sentenza tat-28 ta' Novembru 2008 ghas-segwenti ragunijiet abbazi tas-subartikolu (e) tal-artikolu 811 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili (Kap 12).

Illi l-applikazzjoni hazina tal-ligi li minhabba fiha qed tintalab ir-ritrattazzjoni hija s-segwenti:-

Il-Qorti tal-Appell fis-sentenza in kwistjoni applikat id-dispositiv tal-**artikolu 3 (d)** tal-**Kap 317** tal-**Ligijiet ta' Malta** sabiex eskludiet il-kontrattazzjoni in kwistjoni mill-applikabbelta` tad-disposizzjonijiet tal-istess **Kap 317** li jittratta dwar '*doorstep contracts*'. Fil-fatt mir-rizultanzi tal-provi dwar il-kaz, l-artikolu fuq imsemmi ma kienx applikabbi izda kienu applikabbi d-disposizzjonijiet tal-**artikolu 3 (a)** tal-istess **Kap 317 (Att Dwar il-Kuntratti Fuq l-Għatba tal-Bieb)** kif ukoll, sussidjarjament, id-disposizzjonijiet tal-**Att Dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur (Kap 378)** u senjatament it-tifsir ta' '*riklam*' u '*servizzi*' mfissa fl-**artikolu tnejn** (2) u d-disposizzjonijiet tal-**artikolu 44 (2)** ta' dan l-ahhar imsemmi Att.

Illi l-Qorti taL-Appell irrittenet li l-kuntratt in kwistjoni ma kienx wiehed li ghaliha japplika **l-Kap 317 stante** li rrutenietu bhala kuntratt li jirrigwarda '*propjeta` mmobblu* jew *drittijiet relattivi*' kif kontemplat fl-imsemmi **artikolu 3(d)** u għalhekk eskluz mill-applikabbelta` tad-disposizzjonijiet ta' dak l-Att.

Issa skont id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 15A** tal-istess Att, l-ghan tal-Att kien li jimplimenta d-disposizzjonijiet tad-Direttiva tal-Kunsill 85/577/KEE tal-20 ta' Dicembru 1985 '*biex thares lil konsumatur rigward kuntratti nnegożjati barra mil-lok tan-negożju u d-disposizzjonijiet ta' dan l-Att għandhom jigu applikati u interpretati b'dan il-mod.*' Il-Qorti tal-Appell kienet inkorretta li tikkwalifika l-kuntratt in kwistjoni bhala kuntratt li kien jirrigwarda

propjeta` mmobibli jew drittijiet relativi. Il-kuntratt in kwistjoni la kien konvenju ghal bejgh ta' propjeta` u lanqas kien jirrigwarda xi drittijiet konnessi ma trasferiment ta' drittijiet reali fuq xi propjeta`. Kien semplicement kuntratt ta' servizzi u reklamar ghal bejgh ta' propjeta` mmobibli u ghalhekk **I-artikolu 3 (d)**, li kien altrimenti jeskludih mill-applikabbilta` **tal-Kap 317**, ma kienx fil-fatt applikabbi. F'dan il-kuntest I-esponenti jaghmlu riferenza ghal dak li jikkwota **Stephen Weatherill** fil-ktieb tieghu "**EU Consumer Law and Policy**" fejn il-Qorti rriteniet li ftehim ta' self mill-bank mill-konjugi Heininger sabiex huma jakkwistaw propjeta` mmobibli kien ftehim li kien jinkwadra ruhu f' "*doorstep contract*" u kwindi kellu jigi regolat mid-disposizzjonijiet ta' dak I-Att (*vide Dok. "A"*). Dan il-kaz jaghti ndikazzjoni cara li trid issir distinzjoni bejn kuntratti li jikkoncernaw drittijiet reali konnessi ma' proprjeta` mmobibli u kuntratti ohra li semplicement huma relatati indirettamente ma' propjeta` mmobibli u li ghalhekk ma jeskludux I-applikazzjoni tal-protezzjoni lil konsumatur li jaghti **I-Kap 317**. Kif jirreferi I-awtur fuq imsemmi fuq x'qalet il-Qorti fil-kaz tal-konjugi Heininger "*The Heiningers had not been given the required information on their right to withdraw. Therefore their right endured*".

Illi *in vista* tas-suespost, il-Qorti tal-Appell kellha tapplika **I-artikolu 3 (a) tal-Kap 317** u, wisq aktar importanti I-proviso tal-istess artikolu li allura jgib il-konsegwenza li I-kuntratt in kwistjoni kellu jigi ritenut bhala '*doorstep contract*' u konsegwentement kellu jkollu '*ad validitatem*' is-salvagwardji kontemplati fl-istess Att - salvagwardji li jirrizultaw kjarament li ma kienux jezistu u li ghalhekk jirrendu I-ftehim in kwistjoni null u mhux enforzabbi.

Illi *una volta* applikata I-ligi korretta in materja, il-ftehim meritu tal-kawza odjerna kellu jigi ritenut bhala null mhux biss abbazi tal-**artikoli 4, 5, 7 u 8** tal-istess **Kap 317** izda ukoll abbazi, fi kwalunkwe kaz, tal-fatt li I-istess ftehim kien jikser id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 44 (2) (c) (e) (g) (h) (k) (r) (u) u (x)** **tal-Att Dwar Affarijet tal-Konsumatur (Kap 378)**.

Ghaldaqstant l-esponenti, filwaqt li jatu garanzija biex jaghmlu tajjeb ghall-ispejjes ta' din il-procedura, u filwaqt li jaghmlu riferenza ghal provi gja prodotti u dawk producibbli f'dan l-istadju, umilment jitolbu li s-sentenza fuq imsemmija mogtija mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Novembru 2008 tigi mhassra għat-tenur tal-**artikolu 811 (e) tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili** għar-ragunijiet fuq imsemmija u tigi ordnata r-ritrattazzjoni tal-kawza skont il-ligi.

Bl-ispejjes.

Rat id-dokument esebit a fol. 7 tal-process;

Rat ir-risposta tas-socjeta` attrici għar-rikors ta' ritrattazzjoni prezentat mill-appellanti konjugi Grixti datata 16 ta' Marzu 2009 a fol 11 tal-process fejn espona bir-rispett:-

1. Illi fl-ewwel lok jigi rilevat li r-rikorrenti konjugi Grixti għadhom ma ddepozitawx il-garanzija rikuesta mill-ligi *ai termini tal-**artikolu 815 u 249 Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta***, liema nuqqas *per se* jirrendi t-talba tagħhom nulla u bla effett;
2. Illi fit-tieni lok u mingħajr pregudizzju għal premess jingħad *inoltre* li d-dokument esebit mar-rikors tagħhom għandu jigi sfilzat peress li ma hux ammissibbli li jingieb f' dan l-istadju;
3. Illi fit-tielet lok u fil-meritu għandu jirrizulta li t-talba tal-konjugi Grixti għal ritrattazzjoni tal-kaz odjern ma hiex gustifikata legalment peress illi fis-sustanza l-aggravju tagħhom huwa msejjes fuq allegata nterpretazzjoni erronja tal-ligi u mhux daqstant fuq applikazzjoni hazina tal-ligi, liema cirkostanza kif hawn jingħad ma hiex accettabbli għal kaz ta ritrattazzjoni;
4. Illi difatti l-eccezzjoni sollevata mill-bidu nett da parti tal-konjugi Grixti kienet fis-sens li l-kuntratt *de quo jaqa'* taht id-disposizzjonijiet kontemplati fil-**Kap 317 tal-Ligijiet ta' Malta**;

5. Illi kemm L-Ewwel Qorti u kif ukoll il-Qorti tal-Appell, wara li ghamlet apprezzament tal-provi mijuba u wara li ezaminat **il-Kap 317** invokat mill-konjugi Grixti, it-tnejn waslu ghal konkluzjoni li l-istess **Kap 317** ma kienx applikabbi ghal kaz odjern;
6. Illi l-istess Qorti tal-Appell waslet ghal decizjoni tagħha li tiskarta **l-Kap 317** wara li ghamlet esercizzju ta' interpretazzjoni tad-diversi klawṣoli kontemplati fil-**Kap 317** dejjem tenut kont tal-evalwazzjoni u apprezzament tal-provi mressqa fil-kaz odjern;
7. Illi għalhekk ma humiex korretti l-konjugi Grixti li jallegaw li l-Qorti tal-Appell għamlet applikazzjoni hazina tal-ligi peress illi l-istess Qorti tal-Appell fil-fatt ezaminat **il-Kap 317** invokat minnhom pero` fuq bazi ta' interpretazzjoni li hija esercitat fuq l-istess Kap, waslet gustament għal konkluzjoni li tali Kap tal-ligi ma kienx applikabbi għal meritu tal-kaz odjern;
8. Illi l-konjugi Grixti jistgħu ma jaqblux mal-interpretazzjoni magħmula mill-Qorti tal-Appell fuq **il-Kap 317** pero` tali nuqqas ta' qbil certament ma jintitolax lill-konvenuti appellanti sabiex jintavolaw talba għal ritrattazzjoni fuq din il-bazi;
9. **L-artikolu 811 (e) Kap 12** jistipula li għandu jkun hemm lok għal ritrattazzjoni f'kaz li s-sentenza tkun applikat il-ligi hazin. Pero` huwa mportanti li jigi notat li dan l-artikolu jzid ighid is-segwenti:-

"ghal finijiet ta' dan il-paragrafu, jitqies li kien hemm applikazzjoni hazina tal-ligi, fil-kaz biss li d-decizjoni, meta l-fatt kien tassew kif stabbilit fis-sentenza attakkata, ma tkunx skont il-ligi, basta li l-kwistjoni ma tkunx dwar interpretazzjoni ta' ligi, li fuqha l-Qorti tkun espressament tat-decizjoni;
10. Illi fil-kaz in ezami għandu jirrizulta car li l-Qorti tal-Appell tat id-decizjoni tagħha skont il-ligi u qabel ma waslet għad-decizjoni tagħha, hija kkunsidrat tassew jekk

il-Kap 317 invokat mill-konvenuti kienx applikabbli o meno ghal kaz odjern. Fil-fatt is-sentenza tal-Qorti tal-Appell tinsab imsejsa fuq interpretazzjoni li hija tat fuq dan il-Kap 317 u ghalhekk certament wiehed ma jistax jikkontendi li l-Qorti tal-Appell applikat hazin il-ligi u dan semplicement 'il ghaliex wiehed ma jaqbilx mal-interpretazzjoni li hija tkun tat fuq l-istess ligi.

11. Il-Gurisprudenza Maltija fuq l-artikolu 811 (e) Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta hija voluminuza u ben stabbilita kif ser jigi rifless hawn taht-

a) **Michael Charles Gauci vs Alfred Vella pro et noe** (App 10 ta' Ottubru 2003) ir-rimedju ta' ritrattazzjoni huwa wiehed straordinarju in kwantu jikkostitwixxi deroga ghal principju fondamentali li l-gudikat jikkostitwixxi l-ligi bejn il-kontendenti u dan indipendentement mill-fatt jekk dak il-gudikat jirrispekkjax kompletament il-verita` jew il-gustizzja. Ir-Rumani kienu jesprimu dan il-kuncett bil-massima *res iudicata pro veritate habetur*. Minn dan titnissel il-konsegwenza tagħha li r-regoli li jirregolaw dan l-istitut tar-ritrattazzjoni huma ta' interpretazzjoni strettissima..... biex jigi deciz jekk kienx hemm applikazzjoni hazina tal-ligi, il-fatti tal-kawza ma jistghux jigu ezaminati mill-gdid u ferm u ferm anqas ma jistghu dawn il-fatti jigu valutati jew interpretati mill-gdid fil-kors tal-procedura tar-ritrattazzjoni"

b) L-istess intqal fil-kaz **Alfred Grech et vs Joseph Muscat et** (App 28 ta' Jannar 2005);

c) **Guido Vella J A&CE vs Dr Emmanuel Cefai** (App 27 ta' Marzu 2003): Hawn il-Qorti tal-Appell sede superjuri ziedet tghid illi "lanqas jistghu (il-fatti) jigu valutati jew interpretati mod iehor ghajr kif gew valutati u interpretati fis-sentenza attakkata.... Jekk jirrizulta li s-sentenza impunjata tkun applikat il-ligi korretta ghall-fatti tal-kaz, xorta wahda ma hemmx lok għal ritrattazzjoni fuq il-mottiv (e) nonostante l-interpretazzjoni mogħtija mill-Qorti lil dik il-ligi skorretta.

12 Kif gia` nghad fil-kaz in ezami I-konjugi Grixti invokaw I-applikazzjoni tal-**Kap 317** u I-Qorti tal-Appell fl-ezercizzju li hija ghamlet fil-kunsiderazzjoni u nterpretazzjoni ta' dan il-Kap, waslet ghal konkluzjoni li tali Kap ma kienx jghodd fir-rigward tal-*fattispecje* ta' dan il-kaz u dan ghar-raguni minnha mogtija – pero` certament biex waslet ghal tali konkluzjoni, I-Qorti tal-Appell tkun ikkunsidrat id-disposizzjonijiet kollha kontemplati f'tali **Kap 317** biex tkun waslet għad-decizjoni tagħha li tali Kap ma hux applikabbi għal raguni jew ohra stipulati fl-istess Kap. Il-fatt li I-Qorti tal-Appell skartat il-**Kap 317** għal wahda jew aktar mid-disposizzjonijiet tal-istess Kap dan jammonta għal esercizzju ta' nterpretazzjoni tad-disposizzjonijiet varji fl-istess Kap u certament kwindi mhux konducenti għal argument ta' applikazzjoni ta' ligi hazina;

13. **Emmanuel Demanuele et vs Fast Food Services Ltd** (app inf 2 ta' Gunju 2003). B'zieda għal dawk li qalu s-sentenzi precedenti hawn fuq kwotati dan il-gudikat ikompli jispjega dwar id-distinzjoni bejn applikazzjoni hazina tal-ligi u nterpretazzjoni tal-ligi cioe:-

- a) il-Qorti f'gudizzju ta' ritrattazzjoni ma tistax tindaga bħal fil-kaz ta' appell regolari dwar il-fatti hekk kif stabbiliti mill-Qorti kienux korretti jew le; izda biex jigi stabbilit jekk kienx hemm applikazzjoni zbaljata tal-ligi trid tittieħed bhala unika bazi I-fatt hekk kif stabbilit mill-Qorti fis-sentenza attakkata;
- b) Gudizzji ta' mera interpretazzjoni ta' fatt dubjuz jew kontrovers ossia gudizzji li bihom il-gudikat minnhabba t-tentur ta' att interpretattiv tal-volonta dubjuza u oskura tal-partijiet, huma gudizji sovrani tal-gudikant li jkun ddecieda l-meritu u mhux censurabbi in gudizzju ta' ritrattazzjoni;
- c) Irid jigi provat li giet applikata I-ligi hazina u mhux il-ligi tajba b'mod hazin.

14. L-istess argument gie trattat u deciz fil-kaz **Philip Amato Gauci et vs Angelo Agius** (App Inf 24 ta' Novembru 2003) u fil-kaz **Joseph Difesa vs L-Awtorita'**

ta' Malta Dwar I-Ambjent u L-Ippjanar, (App Inf 6 ta' April 2005);

15. Illi tant il-konvenuti appellanti konjugi Grixti qeghdin jilmentaw mis-sentenza tal-Appell fuq kwistjoni ta' interpretazzjoni tal-ligi u mhux daqstant applikazzjoni zbaljata tal-ligi, illi anke fir-rikors taghhom ghal ritrattazzjoni huma jsemmu li "**huma jkomplu jinsistu fuq I-interpretazzjoni taghhom (tal-konvenuti) ta' dan I-istess rapport, illi I-materja kienet regolata mid-disposizzjonijiet relevanti tal-Kapitolu msemmi (Kap 317)**". Il-fatt li I-Qorti tal-Appell ma qablitx mal-interpretazzjoni taghhom tal-**Kapitolu 317** certament ma jintitolahomx biex iressqu talba ghal ritrattazzjoni;

16. Illi anqas ma huwa gust I-appellant Grixti fir-rikors tieghu fejn semma' li I-Qorti tal-Appell eskludiet I-applikabbilita` tal-**Kap 317** ghal kaz odjern biss a bazi tal-**artikolu 3 (d)** peress illi jdher mill-istess sentenza li I-istess Qorti tal-Appell ikkunsidrat ukoll I-**artikolu 3 (a)** li jitkellem fuq il-kaz fejn il-kuntratt ikun gie trattat u konkluz fuq inizjattiva esklussiva tal-konsumatur innifsu u rriteniet li I-proviso ghall-istess artikolu ma kienx applikabbi ghal kaz odjern;

17. Illi I-appellanti konjugi Grixti jaffermaw li I-Qorti tal-Appell messha applikat il-proviso tal-**artikolu 3 (a)** - bazikament din hija r-raguni li qed jagħtu għat-talba tagħhom ta' ritrattazzjoni. Illi meta wieħed iqis il-Qorti tal-Appell fil-fatt dahlet, ezaminat u trattat proprijament dan I-artikolu fis-sentenza tagħha pero` waslet għal konkluzjoni, wara li nterpretat tali artikolu, li I-istess proviso ma kienx applikabbi għal kaz odjern huwa I-akbar manifestazzjoni tal-fatt li dan ir-rikors tal-konvenuti jinsab interament imsejjes fuq kwistjoni ta' interpretazzjoni tal-**Kap 317** b'mod partikolari tal-**artikolu 3** u kwindi mhux kwistjoni li I-Qorti applikat il-ligi hazina jew I-ligi b'ohra.

18. Illi għalhekk kif gia` nghad hawn fuq kwistjonijiet ta' interpretazzjoni ta' ligi jew applikazzjoni tal-ligi t-tajba b'mod zbaljat ma jagħti ebda dritt għal ritrattazzjoni *ai termini* tal-**artikolu 811 (e) Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta** u

Kopja Informali ta' Sentenza

konsegwentement it-talba tal-konvenuti konjugi Grixti ma hiex gustifikata jew ammissibbli legalment.

Ghaldaqstant ghal dawn ir-ragunijiet u kif ukoll ghar-ragunijiet kollha mijuba fir-risposta tal-appell tas-socjeta` attrici u *inoltre* ghal dawk li jistghu jingiebu waqt it-trattazzjoni ta' dawn il-proceduri, is-socjeta` esponenta filwaqt li tagħmel referenza għal provi già` prodotti u tirriserva li tressaq il-provi l-ohra kollha u tagħmel dawk l-observazzjonijiet permissibbli skont il-ligi, titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgħobha tichad it-talba tal-konvenuti għat-thassir u għar-revoka tas-sentenza fl-ismijiet premessi mogħtija fit-28 ta' Novembru 2008 minn din il-Qorti tal-Appell u t-talba biex tīgħi ritrattata l-istess sentenza. Bi-ispejjez kontra l-konvenuti rikorrenti konjugi Grixti.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onor. Mhallef Philip Sciberras fejn il-Qorti hekk kif komposta astjeniet milli tisma' din ir-ritrattazzjoni u ordnat li din il-kawza ta' ritrattazzjoni titnehha minn fuq il-lista tal-kawzi tagħha.

Rat id-digriet tas-Sinjorija Tieghu l-Prim Imħallef Vincent De Gaetano datat 4 ta' Mejju 2009 fejn l-istess kawza giet assenjata lill din il-Qorti kif presjeduta.

Rat li din il-kawza giet appuntata ghall-10 ta' Gunju 2009.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma fejn fis 7 ta' Ottubru 2009 trattaw id-difensuri tal-partijiet u l-kawza giet differita għas-sentenza ghall-25 ta' Frar 2010.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din il-kawza tirrigwarda talba da parti tal-konvenuti ritrattandi sabiex din il-Qorti thassar u tirrevoka s-sentenza fl-ismijiet **F. Advertising Limited vs Franco Grixti et** mghotija fit-28 ta' Novembru 2008 mill-Qorti tal-Appell u dan sabiex din l-istess kawza tigi ritrattata.

Illi l-konvenuti ritrattandi qeghdin isejsu t-talbiet taghhom fuq **I-artikolu 811 (e) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta** illi jipprovdi illi:-

"Kawza deciza b'sentenza moghtija fi grad ta' appell jew mill-Qorti Civili, Prim Awla, fil-gurisdizzjoni kostituzzjonali tagħha, tista', fuq talba ta' wahda mill-partijiet li jkollha interess, tigi ritrattata, wara li qabel xejn tigi mhassra dik is-sentenza, għal wahda minn dawn ir-ragunijiet li gejjin:

[...]

(e) jekk is-sentenza tkun applikat *il-ligi hazin;*

ghall-finijiet ta' dan il-paragrafu, jitqies li kien hemm applikazzjoni hazina tal-ligi, fil-kaz biss li d-decizjoni, meta l-fatt kien tassew kif stabbilit fis-sentenza attakkata, ma tkunx skont il-ligi, basta li l-kwistjoni ma tkunx dwar interpretazzjoni ta' ligi, li fuqha l-qorti tkun espressament tat-decizjoni;

Illi jsostnu dan peress illi skont huma l-Qorti ta' l-Appell kienet zbaljata in kwantu hija applikat **I-artikolu 3 (d) tal-Att Dwar il-Kuntratti fuq I-Għatba tal-Bieb (Kap. 317 tal-Ligijiet ta' Malta)** u ma applikatx **I-Artikolu 3 (a)** ta' l-istess Att kif ukoll d-definizzjonijiet ta' 'reklam' u ta' 'servizzi' skont **I-artikoli 2 tal-Att Dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur (Kap. 378 tal-Ligijiet ta' Malta)**, kif ukoll **I-artikolu 44 (2)** tal-istess Att. Isostnu illi gjaladarba l-Qorti ta' l-Appell kellha tapplika d-disposizzjoni tal-**Kap. 317** u mhux tal-**Kodici Civili**, kellhom japplikaw **I-artikoli 4, 5, 7 u 8 ta' l-istess Att** li a bazi tagħhom il-kuntratt mertu tal-kawza kellu jigi dikjarat null u *in ogni kaz imur kontra d-disposti ta' I-artikolu 44 (2) tal-Kap. 378.*

Illi jrid jinghad illi I-Qorti ta' I-Appell eskludiet I-applikabilita` tal-**Kap. 317 tal-Ligijiet ta' Malta** mhux biss a bazi ta' I-**artikolu 3 (d)** ta' I-istess Att li jiprovdi illi kuntratti li jirrigwardaw immobblu jew drittijiet relativi huma eskluzi mill-parametri tal-**Kap. 317**. Izda I-Qorti ta' I-Appell eskludiet I-applikabilita` ta' dan I-Att primarjament peress illi u wara li, minn ezami tal-provi mressqa, irrizulta skont I-apprezzament tal-fatti minnha maghmul illi I-kuntratt gie konkluz bejn il-partijiet bl-inizjattiva esklussiva tal-konvenuti.

Illi fil-fatt fl-istess sentenza din I-istess Qorti rriteniet illi I-fatt li I-kuntratt gie konkluz fid-dar tal-konvenuti appellanti ma jwassalx lill-istess Qorti ghall-konkluzjoni illi tali kuntratt huwa wiehed ikklassifikat bhala wiehed "*fuq I-ghatba tal-bieb*" (*doorstep contract*) u li ghalhekk jaqa' fil-parametri tal-**Kap. 317**.

Illi s-sentenza appellata kienet cara f'dan is-sens. Fil-fatt, il-Qorti, fil-kunsiderazzjonijiet tagħha, trattat proprju I-lanjanza tal-konvenuti appellanti u għamlet numru ta' riflessjoniet li qeqhdin jigu riprodotti hawn *ad verbatim*:

"Ir-riflessjonijiet generali li tagħmel din il-Qorti tal-ligi specjali promulgata bil-Kapitolo 317 huma s-segwenti:-

(1) *L-Att huwa wiehed limitativ għar-regolamentazzjoni ta' provediment jew fornitura ta' kull tip ta' oggetti jew ta' servizzi magħmula minn persuna, appositament licenzjata, permezz ta' kuntratt "fuq I-ghatba tal-bieb", ossija, kif alternattivament magħrufa, bhala "offertafuori sede", jew "extra-murali", jew "vendita a domicilio";*

(2) *Din I-istess regolamentazzjoni jidher li kienet hekk principalment intiza mil-legislatur biex tittutela u tipprotegi lill-konsumatur billi fil-kazijiet precitati toffrili I-possibbilta` li, wara debita riflessjoni fuq il-konkluzjoni tal-affari għal liema ssottoskriva, hu jkun jista' għal perijodu ta' zmien, jirretrocedi mill-kuntratt u jxolji I-obbligi tieghu li minn dak il-kuntratt idderivaw;*

(3) *Il-koncessjoni ta' din il-jus poenitendi huwa proprjament mahsub biex jovvja ghall-perikolu ta' operazzjoni "aggressiva" jew "sorprendenti" mill-bejjiegh, anke jekk mhux necessarjament illecita jew ingannevoli;*

(4) Naturalment, din il-karatteristika evidenti tal-ligi hi intiza biex tkopri "la sorpresa con cui l'offerta viene fatta al risparmiatore che e` raggiunto dalle sollecitazioni senza essersi mosso spontaneamente per cercarla" (**F. Piga - A. M. Segni**, voce "**Societa' e borsa**", in "**Enciclopedia del diritto**", Vol. XLII, Ed. 1990, pagna 1151), u mhux ukoll ghall-kaz fejn il-kontrattazzjoni tkun dovuta ghall-inizzjattiva tal-konsumatur innifsu. Din l-ahhar prospettiva hi, anzi, eskuza mill-portata tal-Att. Ara **artikolu 3 (a) tal-Kapitolo 317**;

Applikat dan li nghad ghal fattispeci tal-kaz in ezami din il-Qorti ma ssibx li tista' ssostni l-eccezzjoni tal-appellanti riferibilment ghall-applikabbilta` tal-Att imsemmi. L-atti probatorji juru li kienu l-appellanti nfushom li rricerkaw l-assistenza tas-socjeta` attrici ghar-reklamar tal-beigh tal-fond taghhom. Kienet din l-inizjattiva esklusiva taghhom li wasslet ghall-konkluzoni tal-kuntratt ta' bejniethom. Il-fatt li dan l-istess kuntratt gie kompletat u ffirmat mill-kontraenti fid-dar tal-appellanti hi xi haga merament incidentalni, dovuta wkoll ghall-fatt illi, kif spjegat mix-xhud Edward Baldacchino (fol. 38), "wiehed irid jara l-proprijeta`".

Agguntivament, wiehed ma jridx lanqas jinsa illi "kuntratti li jirrigwardaw il-proprijeta` mmobbli jew drittijiet relativi" [**artikolu 3 (d)**] huma wkoll eskluzi mill-isfera ta' applikazzjoni taht il-ligi partikolari."

Illi ghalhekk ma jistax jinghad illi l-Qorti ta' l-Appell ma kkunsidratx id-disposti tal-**Kap. 317** b'mod illi skartathom minghajr gustifikazzjoni legali u lanqas jista' jinghad li d-decizjoni tagħha kienet ippremjata biss fuq id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 3 (d) tal-Kap. 317** kif l-ahhar bran citat jindika bl-iktar mod palez anke bil-kliem sottolineat minn din il-Qorti.

Illi I-Qrati taghna gew diversi drabi affaccjati b'talbiet simili a bazi tal-**artikolu 811 (e) tal-Kap. 12** u l-gurisprudenza f'dan is-sens hija wahda kostanti. Sentenza ricenti u rilevanti f'dan is-sens u li tissintetizza l-hsieb tal-Qrati lokali f'dan l-ambitu hija **“Malta Development Corporation vs Medcast Foundry Limited”** (A.C. – 14 ta' Ottubru 2008) li rriteniet illi:-

*“In tema legali jigi osservat illi jinsab stabbilit illi fil-gurisprudenza, li fil-kaz ta’ ritrattazzjoni bbazata fuq applikazzjoni hazina tal-ligi, il-fatti kif gew stabbiliti fis-sentenza li tagħha tkun qed tintalab ir-ritrattazzjoni, mhumiex aktar sindakabbli. Għalhekk f'dan l-istadju m'ghandux isir ezami mill-gdid tal-fatti tal-kawza u lanqas jigu ivvalutati jew interpretati mod iehor ghajr kif gew diterminati u vvalutati fis-sentenza impunjata. [App. S. Xuereb utrinque 20.1.1992]. Per vedere se vi sia male applicazione della legge deve predersi per **unica base il fatto come stabilito** dalla Corte della sentenza impugnata.” [Vol. XXVII.I.43]”.*

Illi hu stabbilit illi hemm lok ritrattazzjoni jekk jirrizulta illi I-Qorti tkun applikat il-ligi hazina ghall-fatti, u mhux jekk tapplika l-ligi għal dawk il-fatti hazin. *“L-ipotesi ta’ applikazzjoni hazina tal-ligi, tikkonkreta ruhha meta jkun hemm vjalazzjoni espressa tal-ligi espressa u cara u mhux soggetta għall-interpretazzjoni, razzjoncinju u argumenti.”*

“... biex jigi deciz jekk kienx hemm applikazzjoni hazina tal-ligi, il-fatti tal-kawza ma jistghux jigu ezaminati mill-gdid. Lanqas jistghu jigu vvalutati jew interpretati mod iehor, ghajr kif gew vvalutati u interpretati fis-sentenza attakkata.

Ikun hemm lok ta’ interpretazzjoni fuq dan il-motiv jekk fuq dawk il-fatti ppruvati, ikun jidher illi I-Qorti applikat disposizzjoni tal-ligi minflok ohra li kellha proprjament tigi applikata [cioe’] applikat il-ligi hazina ghall-kaz, u mhux li applikat il-ligi tajba b'mod hazin.”

Illi f'dan is-sens hemm serje ta' sentenzi ohra fuq dan il-punt fosthom "**Joseph Difesa vs L-Awtorita` ta' Malta Dwar I-Ambjent u L-Ippjanar**" (A.C. - 6 ta' April 2005); "**Alfred Grech et vs Joseph Muscat et**" (A.C. - 28 ta' Jannar 2005); "**Salvino Testaferrata Moroni Viani et vs David Vella noe**" (A.C. – 24 ta' Settembru 2004); "**Guido Vella J A & CE vs Dr. Emmanuel Cefai**" (A.C. 27 ta' Marzu 2003); "**Emmanuel Demanuele et vs Fast Food Services Ltd**" (A.C. - 2 ta' Gunju 2003); "**Michael Charles Gauci vs Alfred Vella pro et noe**" (A.C. - 10 ta' Ottubru 2003); u "**Philip Amato Gauci et vs Angelo Agius**" (A.C. - 24 ta' Novembru 2003).

Illi fil-kaz in ezami, jirrizulta illi kemm il-Qorti tal-Prim Istanza kif ukoll il-Qorti ta' l-Appell fl-applikazzjoni tal-ligi ghall-kaz in ezami, ezaminaw il-fatti qabel ma raw liema disposti tal-ligi kellhom japplikaw. Il-Qorti tal-Appell fil-fatt wara li wiznet il-provi quddiemha u mill-provi hekk imressqa ikkunsidrat li fil-fatt il-kuntratt ta' bejn il-partijiet ma huwiex wiehed illi jikkwalifika bhala kuntratt fuq l-ghatba tal-bieb u ghalhekk ma jaqax fil-parametri tal-**Kap. 317** u dan gie ezaminat fil-kuntest tad-diversi artikoli tal-istess Att, imbagħad ressjet sabiex tapplika d-disposizzjonijiet idonei ghall-kaz u ciee` d-disposti kontenuti fil-**Kodici Civili - Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi ma huwiex l-irwol ta' din il-Qorti illi tezamina u tissindika d-diskrezzjoni tal-Qorti tal-Appell fl-evalwazzjoni tal-provi mressqa quddiemha. Ma huwiex l-irwol ta' din il-Qorti illi f'din is-sede terga' tevalwa l-provi mressqa quddiem il-Qorti ta' l-Appell sabiex tara jekk l-evalwazzjoni saritx tajjeb jew le u dan anke wara illi l-istess Qorti tal-Appell ezaminat l-applikabilita` o meno tal-**Kap. 317** invokat mill-konvenuti, qabel ma kkonkludiet illi dan l-Att ma kienx applikabbli ghall-kaz illi kellha quddiemha. F'din is-sede din il-Qorti għandha tistrieh fuq il-provi u l-interpretazzjoni u l-evalwazzjoni tagħhom illi tkun tat il-Qorti ta' l-Appell u certament f'din is-sede ma huwiex l-irwol tagħha illi tagħti xi interpretazzjoni gdida tal-fatti (ara "**Demanuele et vs Fast Food Services Limited**" citata iktar 'il fuq).

Illi fil-fatt jirrizulta li l-ewwel Qorti tat interpretazzjoni tal-istess artikoli appositi tal-**Kap. 317** nkluzi dawk li l-istess konvenuti u ritrattandi attwali qed jiccitaw u li huma jikkunsidraw bhala applikabbli ghall-kaz in ezami u fil-verita' dak li qed jaghmlu l-istess ritrattandi huwa li qed jikkontestaw l-interpretazzjoni li tat il-Qorti tad-disposizzjonijiet relattivi msemmija tal-**Kap. 317** u ghalhekk effettivament qed jattakkaw l-interpretazzjoni tal-ligi li l-Qorti tat espressament interpretazzjoni dwarha, haga li ma hijiex permessibbli bhala bazi ta' ritrattazzjoni a bazi tad-disposizzjonijiet tal-**artikolu 811 (e) tal-Kap. 12.**

Illi ghalhekk tenut kont illi l-Qorti ta' l-Appell wara ezami tal-provi, waslet ghall-konkluzjoni illi l-ftehim illi kellha quddiemha ma kienx wiehed illi jikkwalifika bhala wiehed maghmul fuq l-ghatba tal-bieb, u dan wara li l-istess Qorti examinat u tat interpretazzjoni tal-artikoli appositi tal-**Kap. 317**, nkluz dawk citati wkoll mir-ritrattandi, din il-Qorti allura thoss li dak sottomess mir-ritrattandi odjerni ma jaqax fil-parametri tal-ligi citata u din il-Qorti ma għandhiex u ma tistax tirrevedi tali interpretazzjoni tal-ligi kif moghtija skont id-disposizzjonijiet ta' ritrattazzjoni msemmija u ghalhekk ma tistax tirrivizita dan il-hsieb għajnejha minn din il-Qorti fis-sentenza hawn oggett tar-ritrattazzjoni.

Illi hawn huwa relevanti dak li ingħad fis-sentenza “**Michael Cutajar vs Roberta Muscat**” (A.I.C. (PS) – 12 ta’ Mejju 2003) fejn ingħad li hemm lok għar-ritrattazzjoni taht din id-dispost “meta s-sentenza fuq il-punt ta' fatt kif stabilita bis-sentenza impunjata ma tkunx konformi mal-ligi, u meta l-kaz ma jkunx in referenza ghall-interpretazzjoni ta’ xi ligi li fuqha d-deċiżjoni għiet espessament mogħtija” (“**Emmanuel Bonello et vs Edmund Percy Larchin**” – A.C. – 15 ta’ Dicembru 1945). Effettivament l-ipotesi ta’ applikazzjoni hazina tal-ligi tikkonkreta ruħha meta jkun hemm vjolazzjoni manifesta ta’ ligi espressa u cara u mhux suggetta ghall-interpretazzjoni, razjocinji jew argomenti kif ritenut fil-kawzi “**George Xeureb vs Dorothy Xeureb**” (A.C. – 20 ta’ Jannar 1992) u “**Malta Development Corporation vs**

Medcast Foundary Limited” (A.C. – 14 ta’ Ottubru 2008).

Illi dan huwa wkoll konformi mal-principju li l-**artikolu 811 (e) tal-Kap. 12** għandu jingħata interpretazzjoni strettissima u ma jistax jintuza mill-partijiet sabiex, f’kaz illi ma jaqblux ma’ l-interpretazzjoni tal-ligi illi tagħti l-Qorti, huma jkollhom il-jedd ghall-appell iehor mill-gdid (ara f’dan is-sens sentenza fl-ismijiet “**Gauci vs Vella pro et noe**” citata iktar ‘il fuq).

Illi għalhekk din il-Qorti ma hijiex tal-fehma illi l-konvenuti ritrattandi huma gustifikati fit-talbiet tagħhom sabiex is-sentenza fl-ismijiet “**F. Advertising Limited vs Franco Grixti et**” mghotija mill-Qorti ta’ l-Appell fit-28 ta’ Novembru 2008 tigi mhassra u revokata u għalhekk it-talbiet tal-istess rikorrenti ritrattandi Francis u Antonia Grixti fir-rikors tagħhom datat 27 ta’ Frar 2009 qed jigu michuda

III. KONKLUZJONI.

Illi għalhekk, għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi** billi **tichad ir-rikors** tal-konvenuti ritrattandi datat 27 ta’ Frar 2009 għar-ritrattazzjoni u għas-smigh mill-gdid tal-kawza fl-ismijiet “**F. Advertising Limited vs Franco Grixti et**” mghotija fit-28 ta’ Novembru 2008 mill-Qorti tal-Appell għar-ragunijiet hawn decizi.

Bl-ispejjez kontra l-istess konvenuti ritrattandi.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----